

Dar în pandemie, când resursele sunt sărace, trebuie făcute alegeri profunde, de viață și moarte. În aceste situații principiile utilitarismului oferă cel mai bun răspuns, cu trecerea de la un model de gândire centrat pe pacient la un model de gândire centrat pe societate.

Un rol deosebit și foarte important în vaccinarea anti-COVID-19 îl are îmbunătățirea spectrului de comunicare prin relaționarea cu mass media, crearea mesajelor per grupuri-țintă, alcătuirea listelor de întrebări-răspunsuri pe înțelesul fiecăruia, identificarea și instruirea specialiștilor și experților în comunicare cu populația, monitorizarea și managementul dezinformării, precum și aplicarea datelor disponibile ale studiilor privind noul coronavirus spre schimbarea atitudinii și comportamentului social întru perspectiva vaccinării. Astfel fiind puse bazele pentru obținerea consimțământului informat și oferindu-i persoanei posibilitatea de libera alegere .

Immanuel Kant a susținut că alegerile individuale, conștiente și respect față de ceilalți oameni sunt fundamentele vieții morale. Dar, în cazul pandemiilor, medicilor li se solicită să renunțe la aceste valori și să se concentreze asupra intereselor mai largi ale societății.

În concluzie, esența dilemei etice din spatele impunerii unui vaccin constituie conflictul dintre etica sănătății publice și dreptul la libertate și autonomie individuală.

ABORDARE BIOETICĂ A DILEMELOR MORALE ÎN CONTEXTUL ACTULUI MEDICAL HEPATIC

Adela Cazacu, studentă, anul V, Medicină

Facultatea de Medicină nr.1

Coordonator științific: *Ion Banari*, dr. în filos., lect. univ.

Catedra de filosofie și bioetică, Universitatea de Stat de Medicină

și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, R. Moldova

adelaa.cazacu@gmail.com

THE BIOETHICAL APPROACH OF MORAL DILEMMA IN THE CONTEXT OF THE HEPATIC ACT

In hepatology, as in other medical specialties, the doctor encounters various difficult moments, which make him resort to ethical and moral aspects. Although there are a multitude of dilemmas in hepatology, the approach to nonalcoholic fatty liver disease poses a series of questions that require answers.

Pe parcursul vieții subiectul moral este situat în fața diferitor *dileme*, alege din mai multe variante – una, cea care pare mai potrivită și mai firească circumstanței în cauză. Iar, fiecare alegere pe care o face este supusă unei „selecții” dintre propriile moravuri, fiind analizată, meticolos comparată cu alte variante, unde după importanță și necesitate fiind la fel de importantă ca prima. Mai mult, în literatura de specialitate, *dilema morală* e caracterizată ca fiind un conflict a două datorii, valori sau principii la fel de valabile, dar care, într-o anumită situație, nu pot fi respectate împreună. Firește, ceia ce alege persoana într-un final o caracterizează, nu mereu persistă aceeași părere ca ca la ceilalți (prieteni sau chiar familia, colegii, etc.). Dilema morală ne diferențiază unul de altul prin ansamblul propriilor valorilor morale, propriilor concepte și viziuni. Totodată, dilema morală este o noțiune pe larg utilizată și în practica medicală, domeniul în care foarte fin intercalează noțiunea de etică, morală și deontologie, formând aspectul etico-deontologic al actului medical. În cadrul activității medicale, perspectiva etică asigură crearea condițiilor prielnice formării unei relații medic-pacient cât se poate de corecte, evitând conflicte, străduind în amplificarea conceptului nobil al medicinei, și nicidecum invers.

Pe parcursul ultimilor ani, în secțiile de hepatologie, dilema morală și-a făcut apariția printre rândurile medicilor, care se confruntă cu un număr mare de pacienți diagnosticați cu boala ficatului gras (boala Ficatului gras non-alcoolic - BFGNA). Acesta patologie include mai multe forme precum: steatoza hepatică non-alcoolică, steatohepatita non-alcoolică, carcinomul hepatocelular, având în comun, în pofida non consumului de alcool, prezența histopatogenetică a unei steatoze hepatice preponderent de tip macro-vezicular. BFGNA, este o afecțiune frecventă în regiunea occidentală, cauzat de sindromul metabolic, manifestându-se prin obezitate cu dislipidemii, diabet zaharat de tip II. Patologia poate induce apariția complicațiilor extra-hepatice precum a bolilor cardiovasculare: ateroscleroza, aritmii, hipertensiunea arterială, afecțiunile valvulare, tromboză vasculară prim formarea stresului oxidativ, alterarea metabolismului lipidic, distracției endoteliale, creșterea rezistenței la insulină. Iar, la rândul său, bolile cardiovasculare secundare ficatului gras non-alcoolic sunt cauzele decesului pacientului. Însăși patologia este puțin simptomatică și mai des depistată în stadiul decompensat, cauza fiind lipsa unui screening neinvaziv mai precoce. La moment, standardul de aur în diagnosticul BFGNA este biopsia ficatului, un procedeu invaziv, dureros, costisitor, riscant (hemoragie,

infecție, lezarea unui organ adiacent). Fiind bine delimitată în protocoalele clinice, biopsia ficatului rămâne cea mai credibilă procedură, iar calcularea riscurilor rămân pe seama medicilor și respectiv pacienților.

În rezultat, deși studii pe tema dată sunt și cercetătorii se pronunță despre necesitatea revizuirii abordării pacienților diagnosticați cu BFGNA, anumite cercetări definitive nu s-au produs. Unii pacienți sunt diagnosticați în stadii avansate, îndură proceduri dureroase, sunt confuzi și nedumeriți în privința desfășurării tacticii de tratament. Iar acest context este preelnic în apariția diverselor dileme morale. În încercarea de a evidenția o serie de dileme morale în actul clinic hepatic este oportun să constatăm că acestea de obicei sunt legate de *fapte medicale* (istoricul pacientului, rezultatele diagnostice, riscurile, complicațiile și intervenția anterioară asociată bolii de care suferă pacientul), *caracteristici individuale ale pacientului* (valori, cultură, religie, relații și experiențe anterioare) și *factors ce țin de medic* (valori, cultură, religie, facilitatea logistică, interesele concurente, rivalitate interprofesională etc.). Respectiv, analiza și evaluarea deciziei medicale cu privire la pacientul hepatic necesită și o privire axată pe aceste tipare medicale, morale și sociale, care pot determina apariția unor situații închise.

Studiu realizat cu suportul proiectului 20.80009.8007.37 Bolile cronice hepatice și pancreatice: aspecte nutriționale și chirurgicale din cadrul Programului de Stat (2020-2023).

ABORDAREA MEDICO-ETICĂ A VULNERABILITĂȚII ÎN CONTEXTUL ACTULUI MEDICAL HEPATIC

Daniela Afteniuc, studentă, anul V, Medicină

Facultatea de Medicină nr.1

Coordonator științific: *Ion Banari*, dr. în filos., lect. univ.

Catedra de filosofie și bioetică, Universitatea de Stat de Medicină
și Farmacie Nicolae Testemițanu”, Chișinău, R. Moldova

dafteniuc@gmail.com

THE MEDICAL-ETHICAL APPROACH OF VULNERABILITY IN THE CONTEXT OF THE HEPATIC ACT

The medical act represents a complex process that is the basis of medicine, being made up of several stages that ultimately aim to treat the patient.